

kan saaledes ikke være noget Støpende i at see en Præst fra sit Agerbrug gaae hen at udføre sin præstelige Gjærning.

Hvad der, som sagt, var mig væsentligt om at gjøre, var engang at faae taget afgjørende Bestemmelse om, hvad der forstaaes ved en Præst, og hvad en Præst skal være, foruden hvad han ellers vil være; thi han kan være Meget, som han ikke skal være, og hvad der navnlig er mig væsentlig om at gjøre, er, at faae en fri Kirke og en fri Menighed; det er, at faae Staten, saavidt muligt, skilt fra Kirken, saa at Præsterne ikke blive Statsembedsmænd, hvad man jo ofte anseer dem for at være, skjøndt det dog er et Spørgsmaal, om de virkelig i Ordets strenge Betydning ere Statsembedsmænd, og de Herrer ville vistnok mindes, at en Stemme, der med Hensyn til dette Spørgsmaals Besvarelse havde en Betydning som faa andre, at afbøde Anders Sandø Ordsted paa den grundlovgivende Rigsforsamling mere end een Gang paastod, at Præsten ikke er Statsembedsmand. Det er mig altsaa væsentlig om at gjøre at faae Staten saaledes skilt fra Kirken, at Kirken Embedsmænd blive Kirken og ikke Statens Embedsmænd. Ja, jeg tilføjer for at fatte mig kort, at et af Maalene for mine Bestræbelser, hvis jeg kunde naae det, er, at faae den høitærede Kultusminister bortfjernet fra sin Plads, da jeg ikke ønsker en Kultusminister og anseer en saadan ikke blot for overflødig, men for uheldig. Alt, hvad der gaaer i den Retning, kunde jeg naturligtviis ikke alene stemme for, men arbejde for. Hvad der gaaer i en anden Retning, kan jeg kun forsaavidt stemme for, som det ikke fjerner Udbygningen til at naae det Maal, der er Gjenstand for mine Bestræbelser. Jeg maa maastee i Forbigaaende, for ikke at blive misforstaaet, erklære, at dette Maal hverken ønsker eller haaber jeg naaet idag eller imorgen; jeg anseer det ikke for rimeligt, at det vil blive naaet enten om 10 eller om 20 Aar, og det skalde ikke græmme mig, om det aldrig blev naaet, saalænge jeg har mine Dine aabne, naar jeg kun seer, at der bliver arbejdet frem i denne Retning, arbejdet frem paa Kirken Frigivelse af Staten, arbejdet hen imod, at vi faae Menighedspræster istedetfor Sognepræster.

Hvad der altsaa gaaer i en anden Retning end den, der tiltaler mig, kan jeg forsaavidt stemme for og arbejde for, naar det ikke besværliggjør at naae det Maal, der staaer for mig som det endelige Maal. Men denne Lov kan jeg ikke stemme for. Naar den ærede Kultusminister havde sagt, hvad jeg ikke kunde forlange, at han skalde sige, og hvad jeg aldrig skal forlange, at han skal sige, at den saakaldte Kirkeeiendom slet ikke er Kirken Eiendom — den er ikke mere Kirken, men ligesaa fuldt Statens Eiendom som enhver anden Gjenstand, der har været eller vil blive benyttet til Embedsmændenes Lønning — naar han havde sagt dette, kunde jeg være fuldkommen enig med ham. Han siger imidlertid ikke dette — og jeg gjentager, jeg forlanger ikke, at han skal sige det — men i det Sted vil han haabe i denne Lov og i Finantsloven slaae Noget fast, der kaldes et geistligt Lønningsfond, hvilket Navn, forekommer det mig, skalde indeholde en Umulighed for os i at anvende dette Fond, saaledes som vi til enhver Leilighed maatte finde det ønskeligt og rigtigt, men hvorved vi blive nødt til at anvende det ikke alene til Geistligheden, men til Geistlighedens Lønning, saaledes at — for at jeg skal tage et Exempel, som allerede, hvis jeg ikke feiler, er fremført af en anden æret Taler, jeg troer af den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. N. Hansen) — selv om der var en Kirke, som truede med at falde ned over Hovedet paa Kirken Besøgere, kunde man dog ikke af dette Fond, selv om det var nok saa rigt — hvad der nu forresten ingen Fare er for, at det vil blive — ikke tage Noget til at sætte en Stiver eller Pille til den salbærdige Kirke, men man skalde, som Fondets Navn angiver, kun kunne anvende det til Geistlighedens Lønning; dette kan jeg ikke gaae ind paa. Naar det er mit Ønske at faae Kirken frigjort fra Staten, at faae de saakaldte Sognepræster til at blive Menighedspræster, saa de ikke blive Statsembedsmænd, hverken halvt eller heelt, saa kan jeg naturligtviis vanskeligt gaae ind paa en Lønningslov som denne, hvorefter disse Præster ifølge Statens Beslutning skulle lønnes af Staten og derved dobbelt komme til at see ud som Statens Embedsmænd. Jeg skal ikke